

Budapestfestival of Fools

Thomas Bredsdorff skriver om en usædvanlig gruppeteaterfestival i den ungarske hovedstad

Gruppeteatrets internationale dødvande — det er det indtryk man sidder tilbage med efter en uges festival ved høje bred af den skønne, brune Donau i Ungarns hovedstad. Drøvtvung af Grotowskis idéer og skulpturelt billedteater til båndmusik er de to dominerende tendenser. Begge lige forudsigelige.

Men der var også lyspunkter, ikke mindst selve begivenheden: at grupper fra Italien, Japan, Danmark, Polen, Østrig, Peru, Norge og Jugoslavien kan mødes i det forholdsvis åbne Ungarn. Man bemærker at der ingen ungarsk gruppe er på listen. Det har en særlig forklaring.

Arkitekten bag dette træf, som nu har fundet sted for fjerde gang — Ungarns svar på den danske Fools-festivals Trevor Davies — er den 59-årige fhv. amatørskuespiller, statstjenestemand, skøjtedanser, vinduespudder og reiseredels-forhandler Regös Pál.

Efter sit omakfelig liv er han nu ansat på Budapests Polytekniske Lærestalt som lærer i dramatik. Dem er der syv af. Så mange skønner ungarerne der skal til for at byde 7000 vordende ingeniører på et passende musiksk supplement til teknikken, foruden et symfoni-orkester, ligesom med fast, lønnet ledelse. Læser du med, Bertel Haarder?

Festivalens vært er det polytekniske universitet, der betaler to tredjedele af gildet. Resten af pengene kommer fra byen Budapest. Regös vil ikke vise sine egne amatører frem i den sammenhæng, og med det officielle teaterliv i

Ungarn har han ingen forbindelse. Hans tolke, hans ihærdige praktiske stab og hans mest opmærksomme tilskuere er stud. polyt.erne.

ODIN TEATRET var der med sine to verserende forestillinger, begge anmeldt i Politiken for nylig. Der var fulde huse ved næsten alle festivalens 47 forestillinger. Odin var blandt de ikke så mange der også havde fuldt hus ved forestillingernes afslutning.

De unge ungarske studenter og de få ældre fra byen følger en leveregel jeg har lært af Hans Bendix: 'Man behøver ikke spise hele ægget for at smage om det er råddent.' Hvis de keder sig efter en halv time, går de. Ikke demonstrativt, helt stillfærdigt, men beslutsomt. De skal ikke have stålet deres tid med falsk haf-

lighed. Besværligt for skuespillerne, men dybt fornuftigt.

Der var en del af gå fra. Når man ser de mest sterile udløbere af Grotowski, ønsker man han aldrig var født, så mange han har forledt til at tro at hvis de bare træner otte dage om ugen i at gøre interessante bevægelser, bliver en sammenlikning af dem i sig selv interessant.

Man tager en bog fra reolen, Kafkas 'Amerika' eller brevvekslinger mellem Edvard Munchs drikkebrødre, og sækker lidt underlægningsstekt. Og vips! skulle der være et drama.

Det er der ikke. Drama er at vi er spændt på hvad der mon sker, og bliver overraskede over hvad der faktisk sker. Om også det er guldrådede nenirer man klipper i, er sak-

sen ikke selv noget drama.

BILLEDTEATRET er den anden og mere dominerende tendens, som den også var det ved sommeren danske festival for 'bevægelses-teater', som ungarerne kalder det.

Her er teksten skåret ned til et minimum, hvilket ofte vil sige nul. Man ser skulpturelle kropspstillinger, trylle-kulisser, bevægelse i lys der tændes og slukkes. Under det hele ligger gerne et bånd med elektronisk musik. Det 20. århundredes teater har hele tiden konkurreret med filmen. Det her er scenens svar på filmbranchens sidste skud: rockvideoen.

Det kan være billedskønt, men savner gerne en dramatisk fabel over sinke-niveauet, ligesom amatør-Grotowskierne. Budapest-ivalens perfekt-

teste eksemplar af arten var Visual-teatret fra det katolske universitet i Lublin med den særlige polske mikstur af erotik og katolicisme. De kunne rubbe neglene og sige hvad de havde at sige på femogtyve minutter.

Indisk og japansk dans, der hører til ved den slags lejligheder i øst som i vest, bliver ved deres læsning fra den sammenhæng de er opstået i, til en del af den samme overfladedyrkelse. Ikke indføring i en fremmed kultur, men europæisk postmodernisme.

UDEN FOR TENDENSERNE var blandt andet det meget professionelle Teatr Stu fra Krakow. Deres forestilling for fem kvinder lyste op ved sin vitalitet og fortælleglæde. De holder sig med noget så sjældent som en forfatter der

Hood klædeskabet gemmer - en stærk kvindeforestilling af Teater Stu fra Krakow - Foto Lente Andras

kan skrive dramatik, ikke bare betjene saks og klister.

Henryk Jachimowski, der var med ved festivalen, har skrevet 'Make Up' om fem kvinders indbyrdes forhold fra opvæksten til livets afslutning. Vi møder dem på hylenderne i et kæmpemæssigt klædeskab, der forvandler sig i takt med at de vokser og deres relationer ændrer karakter.

Som man kan gætte fra titlen, dukker der efterhånden spejle op: legetøjet forvandles til lutter spejle. Men med sit udadvendte spil var forestillingen en af festivalens mindst selvspejlende. Også fordi den lod ane en social sammenhæng uden for scenen.

MEN UNGARERNE, hvad syntes de om dette opbud af vesteuropæiske, polske, latinamerikanske og asiatiske gøglere? Bortset fra dem der anmeldte med fødderne, var der få der ytrede meninger. Radio og TV meddelte kort at festivalen fandt sted, men dagspressen bragte ingen anmeldelser.

Kun lærestalten selv duplikerede daglig en festivalavis, hvor de ingeniør-studerende trænede sig i anmeldelsens kunst. Jeg ved ikke om den student der oversatte bulletinerne for mig, var påvirket af min nationalitet og hvem jeg var kommet rejse med, men topscorer var ifølge hans gengivelse Iben Nagel Raasmussen fra Odin.

Det ville ikke være helt uretfærdigt, om det var rigtigt. Selv om ikke så mange ved det, er hun en af lille Danmarks stærste skuespillere. Og skuespillere er det internationale gruppeteaters anden store mangelvare i disse år.